

Ukážka č. 1:

Hobiti sú nenápadný, ale prastarý národ, v minulosti početnejší než dnes. Milujú totiž mier, pokoj a žirnu, obrobenú pôdu. Najradšej žijú na usporiadanom vidieku s usporiadanými hospodárstvami. Nerozumejú a nikdy nerozumeli, ani nemali radi mechanizmy zložitejšie ako kováčske mechy, vodný mlyn či ručné krosná, hoci s náradím vedia zaobchádzať zručne. Už za pradávnych čias boli spravidla plachí, báli sa „Veľkých ľudí“, ako nás nazývajú, a dnes sa nám vystrašene vyhýbajú a čoraz ťažšie ich zazrieť. Výborne počujú, skvele vidia, a hoci majú sklony k tlstnutiu a zbytočne sa nikdy neponáhľajú, sú svižní a obratní. Od počiatku ovládajú umenie rýchlo a ticho zmiznúť, keď sa hrnie veľký človek, s ktorým sa nechcú stretnúť. Toto umenie rozvinuli do takej miery, že sa človeku môže zdať čarodejné. Hobiti sa nikdy nijakým kúzlam neučili a ich nepolapiteľnosť vyplýva výhradne z ich priam zmechanizovanej zdatnosti, ktorá je vďaka dedičnosti, cviku a dôvernej spriaznenosti so zemou nedostupná väčším a ťažkopádnejším rasám.

(J. R. R. Tolkien: Pán prsteňov – Spoločenstvo prsteňa)

1. Akým slohovým útvarom je text ukážky č. 1?

- a) statický opis
- b) dynamický opis
- c) charakteristika
- d) rozprávanie

2. Z ukážky č. 1 vyplýva, že:

- a) hobiti sa rokmi naučili využívať svoje magické schopnosti na to, aby sa dokázali vyhnúť ľuďom.
- b) hobiti patria medzi prastaré národy, ktorých populácia postupne narastá.
- c) hobiti nepoužívajú zložité moderné mechanizmy, pretože nie sú dostatočne zruční.
- d) hobiti sú prastarý, mierumilovný národ úzko spätý s pôdou a vidiekom.

3. Vyberte z uvedených charakteristík hobitov tú, ktorá z ukážky č. 1 nevyplýva:

- a) Sú skôr plachí a majú výborný zrak.
- b) Obľubujú pokoj a neradi sa ponáhľajú.
- c) Majú dobre vyvinutý čuch a tendenciu priberať.
- d) Disponujú skvelým sluchom a vedia byť nenápadní.

4. Ktoré z uvedených tvrdení o ukážke č. 1 je pravdivé?

- a) V ukážke nájdeme priamu reč.
- b) Ukážka sa skladá z oznamovacích viet.
- c) Všetky vety v ukážke sú napísané v prítomnom čase.
- d) V ukážke prevládajú holé vety.

5. Určte slovný druh podčiarknutého slova v ukážke č. 1:

- a) príslovka
- b) predložka
- c) častica
- d) spojka

6. V ukážke č. 1 sa píše, že hobiti sú „svižní a obratní“. Vyberte z ponúkaných možností tú, ktorá obsahuje slová s rovnakým významom, ako majú uvedené prídavné mená.

- a) rýchli a šikovní
- b) vrtkí a dômyselní
- c) prudkí a dôrazní
- d) zruční a precízni

7. V ktorom z uvedených jazykovedných slovníkov by ste našli odpoveď na otázku č. 6?

- a) Pravidlá slovenskej výslovnosti
- b) Malý frazeologický slovník
- c) Malý synonymický slovník
- d) Pravidlá slovenského pravopisu

8. Vyberte možnosť, v ktorej sú všetky slová utvorené skladaním:

- a) vodovod, starovek, desaťčlenný, neúmyselný
- b) polovodič, minisukňa, pouličná, vlastizrada
- c) vodováha, mysliteľ, zemeguľa, veľhad
- d) vlakvedúci, autoškola, kníhtlačiareň, teplomilný

9. Vyberte možnosť, v ktorej je správne určené prídavné meno zo slovného spojenia „ťažkopádnejším rasám“, ktoré sa nachádza v poslednej vete ukážky č. 1.

- a) ženský rod, plurál, inštrumentál, vzor pekný
- b) mužský rod, plurál, datív, vzor cudzí
- c) ženský rod, plurál, datív, vzor cudzí
- d) ženský rod, plurál, inštrumentál, vzor cudzí

10. Ktoré z uvedených tvrdení o literárnom žánri povest' nie je pravdivé?

- a) Je to krátky epický útvar s jednoduchým, pútavým dejom.
- b) Má reálny historický základ, no historickú tematiku spracúva voľne.
- c) Povest' sa často viaže na skutočné historické miesta alebo postavy.
- d) V povestiach nikdy nevystupujú nadprirodzené bytosti.

11. Vyberte možnosť, kde je podčiarknuté slovo v prvej vete časť a v druhej vete príslovka.

- a) Spravili to dobre a rýchlo. Dobre, ostanem tu s tebou.
- b) Odišli skôr. Je skôr žltá ako oranžová.
- c) Mám okolo päť eur. Juraj práve prebehol okolo.
- d) Bežali hore schodmi. Obaja sa naraz pozreli hore.

12. Vyberte z uvedených možností frazeologizmus, ktorý je významovo totožný so slovesom „vzdať sa“:

- a) hádzať hrach na stenu
- b) hodiť flintu do žita
- c) hádzať perly sviniam
- d) vyjsť na psí tridsiatok

Ukážka č. 2:

Príjemné je podobat' sa psíku,
čo sa zdá byť sám a úbohý,
sem a tam sa motať po chodníku,
ženám, dievkam pliesť sa podnohy,
nasledovať párik po námestí,
mať z tej cudzej lásky pôžitok,
boháčovi neuhnúť sa z cesty,
prv než kopne, seknúť do lýtok,
neznať bázne ani ostýchania,
neučiť sa, čo je noblesou,
vyvaliť sa v tráve bez váhania,
bez všakových panských móresov,
pohrávať sa so slnečným lúčom,
nemať žiadnu starosť na dlani,

rozbehnúť sa mračien za kotúčom,
čumieť na svet v hlúpom jasaní,
nerozoznať mesiace a roky,
neznať, ako idú hodiny,
v beh sa púšťať, v rozbláznené skoky,
bez rozmyslu a bez príčiny,
zhltnúť muchu, ktorá na nos sadne,
plašiť vrabca, honiť holúbka,
zavrčať si, keď to dobre padne,
niekedy sa stočiť do kľbka,
do povetria vopchať čumák nemý,
občas si len zavýť vo psí sbor
a tak ležať na matičke zemi,
bezhriešny a prostý boží

(Ján Smrek: Ilúzia)

13. Akú hlavnú myšlienku chcel autor vyjadriť v básni (ukážka č. 2)?

- a) Autor chcel porovnať život psa so životom človeka.
- b) Básnik sa zamýšľal nad tým, aký zložitý je životný údel psa.
- c) Autor vyjadruje svoj životný pocit, že by bol radšej psom ako človekom.
- d) Básnik si predstavuje, v čom všetkom by chcel byť ako pes.

14. Ktoré slovo chýba v poslednom verši básne?

- a) nemý
- b) tvor
- c) tchor
- d) obor

15. Básnik opisuje život psa, pričom sa zameriava na niektoré aspekty jeho správania. Vyberte z možností psiu vlastnosť, ktorá z básne nevyplýva:

- a) Pes žije bez strachu a hanby.
- b) Pes si nepotrpí na uhladené spôsoby.
- c) Pes je verný a priateľský.
- d) Pes je bezstarostný a hravý.

16. Pomenujte druh rýmu, ktorý nájdete v básni:

- a) striedavý
- b) združený
- c) obkročný
- d) prerývaný

17. Slovné spojenie „seknúť do lýtok“ v 8. verši básne má význam:

- a) rúbať do zadnej časti nohy
- b) porezať do zadnej časti nohy
- c) uhryznúť do zadnej časti nohy
- d) odťat' kus zo zadnej časti nohy

18. Vyberte z uvedených možností verš, v ktorom sa nachádza epiteton:

- a) ženám, dievkam pliesť sa pod nohy
- b) nemať žiadnu starosť na dlani
- c) vyvaliť sa v tráve bez váhania
- d) v beh sa púšťať, v rozbláznené skoky

19. V ktorom z uvedených veršov sa nachádza nespisovné slovo?

- a) neučiť sa, čo je noblesou
- b) pohrávať sa so slnečným lúčom
- c) do povetria vopchať čumák nemý
- d) zhltnúť muchu, ktorá na nos sadne

20. Aké slovesné tvary prevládajú v básni (ukážka č. 2)?

- a) zložené slovesné tvary
- b) slovesné podstatné mená
- c) neurčitky sloviac
- d) slovesá v minulom čase

21. Nahrad'ite slová „nemá žiadnu starosť na dlani“ frazeologizmom s rovnakým významom:

- a) nemá všetkých päť pohromade
- b) má deravé ruky
- c) svet mu je gombička
- d) je krotký ako baránok

22. V ktorom z uvedených veršov sa nenachádza zdobnenina?

- a) Príjemné je podobať sa psíku
- b) plašiť vrabca, honiť holúbka
- c) a tak ležať na matičke zemi
- d) niekedy sa stočiť do klobka

23. Vyberte z uvedených možností verš, v ktorom sa nenachádza dvojhláska:

- a) ženám, dievkam pliesť sa pod nohy
- b) mať z tej cudzej lásky pôžitok
- c) zavrčať si, keď to dobre padne
- d) nemať žiadnu starosť na dlani

24. Vyberte možnosť so správne napísanými veľkými a malými písmenami:

- a) Dubnica nad Váhom, francúzsky jazyk, talian
- b) slovenské zvyky, Trnavčania, Nové Mesto nad Váhom
- c) bratislavské autobusy, Námestie Mieru, francúz
- d) Zlatná Na Ostrove, Košičan, Španielsky jazyk

25. V ktorej z možností sa nachádza dvojčlenná veta so zamlčaným podmetom?

- a) Znenazdajky ho pichlo pri srdci.
- b) I začudoval sa Jano tomuto nového poriadku.
- c) Dobré ráno všetkým!
- d) Na ulici zrazu uvideli davu ľudí.

Ukážka č. 1:

riešenie

Hobiti sú nenápadný, ale prastarý národ, v minulosti početnejší než dnes. Milujú totiž mier, pokoj a žirnu, obrobenú pôdu. Najradšej žijú na usporiadanom vidieku s usporiadanými hospodárstvami. Nerozumejú a nikdy nerozumeli, ani nemali radi mechanizmy zložitejšie ako kováčske mechy, vodný mlyn či ručné krosná, hoci s náradím vedia zaobchádzať zručne. Už za pradávnych čias boli spravidla plachí, báli sa „Veľkých ľudí“, ako nás nazývajú, a dnes sa nám vystrašene vyhýbajú a čoraz ťažšie ich zazrieť. Výborne počujú, skvele vidia, a hoci majú sklony k tlstnutiu a zbytočne sa nikdy neponáhľajú, sú svižní a obratní. Od počiatku ovládajú umenie rýchlo a ticho zmiznúť, keď sa hrnie veľký človek, s ktorým sa nechcú stretnúť. Toto umenie rozvinuli do takej miery, že sa človeku môže zdať čarodejné. Hobiti sa nikdy nijakým kúzlam neučili a ich nepolapiteľnosť vyplýva výhradne z ich priam zmechanizovanej zdatnosti, ktorá je vďaka dedičnosti, cviku a dôvernej spriaznenosti so zemou nedostupná väčším a ťažkopádnejším rasám.

(J. R. R. Tolkien: Pán prsteňov – Spoločenstvo prsteňa)

1. Akým slohovým útvarom je text ukážky č. 1?

- a) statický opis
- b) dynamický opis
- c) **charakteristika**
- d) rozprávanie

2. Z ukážky č. 1 vyplýva, že:

- a) hobiti sa rokmi naučili využívať svoje magické schopnosti na to, aby sa dokázali vyhnúť ľuďom.
- b) hobiti patria medzi prastaré národy, ktorých populácia postupne narastá.
- c) hobiti nepoužívajú zložité moderné mechanizmy, pretože nie sú dostatočne zruční.
- d) **hobiti sú prastarý, mierumilovný národ úzko spätý s pôdou a vidiekom.**

3. Vyberte z uvedených charakteristík hobitov tú, ktorá z ukážky č. 1 nevyplýva:

- a) Sú skôr plachí a majú výborný zrak.
- b) Obľubujú pokoj a neradi sa ponáhľajú.
- c) **Majú dobre vyvinutý čuch a tendenciu priberať.**
- d) Disponujú skvelým sluchom a vedia byť nenápadní.

4. Ktoré z uvedených tvrdení o ukážke č. 1 je pravdivé?

- a) V ukážke nájdeme priamu reč.
- b) **Ukážka sa skladá z oznamovacích viet.**
- c) Všetky vety v ukážke sú napísané v prítomnom čase.
- d) V ukážke prevládajú holé vety.

5. Určte slovný druh podčiarknutého slova v ukážke č. 1:

- a) **príslovka**
- b) predložka
- c) častica
- d) spojka

6. V ukážke č. 1 sa píše, že hobiti sú „svižní a obratní“. Vyberte z ponúkaných možností tú, ktorá obsahuje slová s rovnakým významom, ako majú uvedené prídavné mená.

- a) **rýchli a šikovní**
- b) vrtkí a dômyselní
- c) prudkí a dôrazní
- d) zruční a precízni

7. V ktorom z uvedených jazykovedných slovníkov by ste našli odpoveď na otázku č. 6?

- a) Pravidlá slovenskej výslovnosti
- b) Malý frazeologický slovník
- c) **Malý synonymický slovník**
- d) Pravidlá slovenského pravopisu

8. Vyberte možnosť, v ktorej sú všetky slová utvorené skladaním:

- a) vodovod, starovek, desaťčlenný, neúmyselný
- b) polovodič, minisukňa, pouličná, vlastizrada
- c) vodováha, mysliteľ, zemeguľa, veľhad
- d) **vlakvedúci, autoškola, kníhtlačiareň, teplomilný**

9. Vyberte možnosť, v ktorej je správne určené prídavné meno zo slovného spojenia „ťažkopádnejším rasám“, ktoré sa nachádza v poslednej vete ukážky č. 1.

- a) ženský rod, plurál, inštrumentál, vzor pekný
- b) mužský rod, plurál, datív, vzor cudzí
- c) **ženský rod, plurál, datív, vzor cudzí**
- d) ženský rod, plurál, inštrumentál, vzor cudzí

10. Ktoré z uvedených tvrdení o literárnom žánri povest' nie je pravdivé?

- a) Je to krátky epický útvar s jednoduchým, pútavým dejom.
- b) Má reálny historický základ, no historickú tematiku spracúva voľne.
- c) Povest' sa často viaže na skutočné historické miesta alebo postavy.
- d) **V povestiach nikdy nevystupujú nadprirodzené bytosti.**

11. Vyberte možnosť, kde je podčiarknuté slovo v prvej vete časť a v druhej vete príslovka.

- a) Spravili to dobre a rýchlo. Dobre, ostanem tu s tebou.
- b) Odišli skôr. Je skôr žltá ako oranžová.
- c) **Mám okolo päť eur. Juraj práve prebehol okolo.**
- d) Bežali hore schodmi. Obaja sa naraz pozreli hore.

12. Vyberte z uvedených možností frazeologizmus, ktorý je významovo totožný so slovesom „vzdať sa“:

- a) hádzať hrach na stenu
- b) **hodiť flintu do žita**
- c) hádzať perly sviniam
- d) vyjsť na psí tridsiatok

Ukážka č. 2:

Príjemné je podobat' sa psíku,
čo sa zdá byť sám a úbohý,
sem a tam sa motať po chodníku,
ženám, dievkam pliesť sa podnohy,
nasledovať párik po námestí,
mať z tej cudzej lásky pôžitok,
boháčovi neuhnúť sa z cesty,
prv než kopne, seknúť do lýtok,
neznať bázne ani ostýchania,
neučiť sa, čo je noblesou,
vyvaliť sa v tráve bez váhania,
bez všakových panských móresov,
pohrávať sa so slnečným lúčom,
nemať žiadnu starosť na dlani,

rozbehnúť sa mračien za kotúčom,
čumieť na svet v hlúpom jasaní,
nerozoznať mesiace a roky,
neznať, ako idú hodiny,
v beh sa púšťať, v rozbláznené skoky,
bez rozmyslu a bez príčiny,
zhltnúť muchu, ktorá na nos sadne,
plašiť vrabca, honiť holúbka,
zavrčať si, keď to dobre padne,
niekedy sa stočiť do kľbka,
do povetria vopchať čumák nemý,
občas si len zavýť vo psí sbor
a tak ležať na matičke zemi,
bezhriešny a prostý boží

(Ján Smrek: Ilúzia)

13. Akú hlavnú myšlienku chcel autor vyjadriť v básni (ukážka č. 2)?

- a) Autor chcel porovnať život psa so životom človeka.
- b) Básnik sa zamýšľal nad tým, aký zložitý je životný údel psa.
- c) Autor vyjadruje svoj životný pocit, že by bol radšej psom ako človekom.
- d) **Básnik si predstavuje, v čom všetkom by chcel byť ako pes.**

14. Ktoré slovo chýba v poslednom verši básne?

- a) nemý
- b) **tvor**
- c) tchor
- d) obor

15. Básnik opisuje život psa, pričom sa zameriava na niektoré aspekty jeho správania. Vyberte z možností psiu vlastnosť, ktorá z básne nevyplýva:

- a) Pes žije bez strachu a hanby.
- b) Pes si nepotrpí na uhladené spôsoby.
- c) **Pes je verný a priateľský.**
- d) Pes je bezstarostný a hravý.

16. Pomenujte druh rýmu, ktorý nájdete v básni:

- a) **striedavý**
- b) združený
- c) obkročný
- d) prerývaný

17. Slovné spojenie „seknúť do lýtok“ v 8. verši básne má význam:

- a) rúbať do zadnej časti nohy
- b) porezať do zadnej časti nohy
- c) **uhryznúť do zadnej časti nohy**
- d) odťat' kus zo zadnej časti nohy

18. Vyberte z uvedených možností verš, v ktorom sa nachádza epiteton:

- a) ženám, dievkam pliesť sa pod nohy
- b) nemať žiadnu starosť na dlani
- c) vyvaliť sa v tráve bez váhania
- d) **v beh sa púšťať, v rozbláznené skoky**

19. V ktorom z uvedených veršov sa nachádza nespisovné slovo?

- a) neučiť sa, čo je noblesou
- b) pohrávať sa so slnečným lúčom
- c) **do povetria vopchať čumák nemý**
- d) zhltnúť muchu, ktorá na nos sadne

20. Aké slovesné tvary prevládajú v básni (ukážka č. 2)?

- a) zložené slovesné tvary
- b) slovesné podstatné mená
- c) **neurčitky slovies**
- d) slovesá v minulom čase

21. Nahrad'ite slová „nemá žiadnu starosť na dlani“ frazeologizmom s rovnakým významom:

- a) nemá všetkých päť pohromade
- b) má deravé ruky
- c) **svet mu je gombička**
- d) je krotký ako baránok

22. V ktorom z uvedených veršov sa nenachádza zdobnenina?

- a) Príjemné je podobat' sa psíku
- b) plašiť vrabca, honiť holúbka
- c) a tak ležať na matičke zemi
- d) **niekedy sa stočiť do kľbka**

23. Vyberte z uvedených možností verš, v ktorom sa nenachádza dvojhláska:

- a) ženám, dievkam pliesť sa pod nohy
- b) mať z tej cudzej lásky pôžitok
- c) **zavrčať si, keď to dobre padne**
- d) nemať žiadnu starosť na dlani

24. Vyberte možnosť so správne napísanými veľkými a malými písmenami:

- a) Dubnica nad Váhom, francúzsky jazyk, talian
- b) **slovenské zvyky, Trnavčania, Nové Mesto nad Váhom**
- c) bratislavské autobusy, Námestie Mieru, francúz
- d) Zlatná Na Ostrove, Košičan, Španielsky jazyk

25. V ktorej z možností sa nachádza dvojčlenná veta so zamlčaným podmetom?

- a) Znenazdajky ho pichlo pri srdci.
- b) I začudoval sa Jano tomuto nového poriadku.
- c) Dobré ráno všetkým!
- d) **Na ulici zrazu uvideli davy ľudí.**